დეზინფორმრაციასთან ბრძოლა ციფრულ ეპოქაში: ევროკავშირის გამოცდილება და საქართველოს პერსპექტივა

გაბრიელ ნიკოლეიშვილი

სამაგისტრო ნაშრომი წარმოდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის

მეცნიერებათა და ხელოვნების ფაკულტეტის

საჯარო ადმინისტრირების პროგრამაზე

სამეცნიერო ხელმძღვანელი - არჩილ აბაშიძე

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2025 წელი

სარჩევი

სარჩევი 2

აბსტრაქტი 4

Abstract 5

I. შესავალი 7

თემის აქტუალობა 7

რატომ არის ეს მნიშვნელოვანი საქართველოსთვის? 9

კვლევის პრობლემა 11

კვლევის მიზანი და კვლევის კითხვები 12

მეთოდოლოგია 14

ლიტერატურის მიმოხილვა 17

კვლევის მნიშვნელობა 20

1. საქართველოში არსებული დეზინფორმაცია 22

1.1 ტერმინის განსაზღვრა 22

1.2 დეზინფორმაცია, როგორც ჰიბრიდული ომის ინსტრუმენტი და სოციალური მედიის როლი 24

1.3 საქართველოს ციფრული საინფორმაციო გარემო 27

1.5 რატომ უქმნის დეზინფორმაცია საფრთხეს დემოკრატიას? 32

1.6 რა რეგულაციები არსებობს ამ გამოწვევის წინააღმდეგ საქართველოში? 35

1.6.1 სამართლებრივი და ინსტიტუციური ჩარჩო 35

1.6.2 საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის (GNCC) როლი 36

2. რა მდგომარეობა იყო ევროკავშირში და რატომ გახდა რეგულაციები საჭირო? 39

2.1 სოციალური მედიის ეპოქის დასაწყისი 39
2.2 გარდამტეხი მოვლენები 42
2.2.1 უკრაინის კრიზისი და ყირიმის ანექსია (2014) 42
2.2.2 Brexit-ის რეფერენდუმი (2016) 43
2.2.3 აშშ-ის 2016 წლის საპრეზიდენტო არჩევნები და Cambridge Analytica 43
2.2.4 რუსეთის სრულმასშტაბიანი ომი უკრაინის წინააღმდეგ (2022) 44
2.3 ევროკავშირის ინსტიტუციური ცნობიერების ცვლილება 45
2.3.1 ტექნოლოგიური პლატფორმები, როგორც პოლიტიკური აქტორები 47
2.3.2 ევროკავშირის პოლიტიკის ტრანსფორმაცია: თვითრეგულაციიდან აქტიურ რეგულაციამდე 48
2.4 რა რეგულაციები შემოიღო ევროკავშირმა და რა შედეგი დაიდო? 49
2.4.1 East StratCom Task Force 50
2.4.2 Code of Practice on Disinformation 51
2.4.3 Digital Services Act (DSA) 52
2.4.4 European Democracy Action Plan (EDAP) 54
2.4.5 European Digital Media Observatory (EDMO) 57
2.4.6 ხელოვნური ინტელექტი, deepfake-ტექნოლოგიები და AI Act 58
2.5 ევროკავშირის პოლიტიკის შედეგები: რაოდენობრივი მონაცემები, პრაქტიკული ეფექტიანობა და წევრ სახელმწიფოებში აღსრულების თავისებურებები 60
3. გამოწვევები და შესაძლებლობები 63
3.1 რატომ არის ევროკავშირის გამოცდილება რელევანტური საქართველოსთვის? 63
3.1.1 რა შეუძლია საქართველომ პირდაპირ გადაიღოს? 65

3.2 რა ვერ გადაიტანება პირდაპირ? 67
3.2.1 მთავარი გამოწვევები საქართველოსთვის 69
3.3 შესაძლებლობები 71
4. დასკვნა 74
ბიბლიოგრაფია 77
დამატებითი წყაროები: 79
ოფიციალური ვებ-რესურსები: 80
დანართი 81
დანართი 1. ინტერვიუს შეკითხვები 81
დანართი 2. ანკეტირებული გამოკითხვა 81

აბსტრაქტი

ციფრული ტექნოლოგიებისა და სოციალური მედიის სწრაფმა განვითარებამ მნიშვნელოვნად შეცვალა თანამედროვე საინფორმაციო გარემო და ინფორმაციის გავრცელების მექანიზმები. აღნიშნულმა პროცესმა, ერთი მხრივ, გააფართოვა ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა, თუმცა, მეორე მხრივ, შექმნა დეზინფორმაციის ფართო გავრცელების ახალი შესაძლებლობები. დეზინფორმაცია თანამედროვე დემოკრატიული სახელმწიფოებისათვის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან გამოწვევად იქცა, რადგან იგი გავლენას ახდენს საზოგადოებრივ აზრზე, ამცირებს ნდობას სახელმწიფო ინსტიტუტებისა და მედიის მიმართ, აძლიერებს პოლიტიკურ პოლარიზაციას და საფრთხეს უქმნის დემოკრატიულ პროცესებს. კვლევის მიზანია საქართველოში დეზინფორმაციის გავრცელების თავისებურებების ანალიზი, ევროკავშირის გამოცდილების შესწავლა და იმ შესაძლებლობების შეფასება, რომლებიც ევროკავშირის პრაქტიკის საქართველოს კონტექსტში ადაპტაციისათვის არსებობს.

კვლევა ეფუძნება თვისებრივ კვლევით მეთოდოლოგიას და იყენებს დოკუმენტების, აკადემიური ლიტერატურის, ექსპერტებთან ინტერვიუს, საჯარო აზრის გამოკითხვის, საერთაშორისო ორგანიზაციების ანგარიშებისა და პოლიტიკის დოკუმენტების შედარებით ანალიზს. კვლევის ფარგლებში განხილულია როგორც საქართველოს ციფრული საინფორმაციო გარემო და დეზინფორმაციის ძირითადი ნარატივები, ისე ევროკავშირის მიერ შემუშავებული ინსტიტუციური და სამართლებრივი მექანიზმები, მათ შორის East StratCom Task Force, Code of Practice on Disinformation, Digital Services Act და European Democracy Action Plan.

საკვანძო სიტყვები: დეზინფორმაცია, ციფრული სივრცე, სოციალური მედია, ევროკავშირი, საქართველო, დემოკრატია, Digital Services Act, მედია წიგნიერება, ჰიბრიდული ომი, სტრატეგიული კომუნიკაცია.

Abstract

The rapid development of digital technologies and social media has significantly changed the modern information environment and the mechanisms of information dissemination. This process, on the one hand, has expanded the availability of information, but on the other hand, it has created new opportunities for the widespread dissemination of disinformation. Disinformation has become one of the most important challenges for modern democratic states, as it influences public opinion, reduces trust in state institutions and the media, strengthens political polarization and threatens democratic development. The aim of the study is to analyze the characteristics of the spread of disinformation in Georgia, study the experience of the European Union and assess the opportunities that exist for adapting EU practice to the Georgian context.

The study is based on a qualitative research methodology and uses a comparative analysis of documents, academic literature, expert interviews, public opinion surveys, reports of international organizations and policy documents. The research discusses both Georgia's digital information environment and the main narratives of disinformation, as well as the institutional and legal mechanisms developed by the European Union, including the East StratCom Task Force, Code of Practice on Disinformation, Digital Services Act, and European Democracy Action Plan.

Keywords: disinformation, digital space, social media, European Union, Georgia, democracy, Digital Services Act, media literacy, hybrid warfare, strategic communication.